

LICENČNÉ ZMLUVY A DISTRIBÚCIA AUTORSKÝCH DIEL CEZ INTERNET

JUDr. Branislav Hazucha, LL.D.*

Posledné dve desaťročia sú úzko späté s nástupom nových spôsobov distribuovania diel chránených autorským právom¹ cez digitálne komunikačné siete, ktoré umožňujú ich používateľom stiahnuť alebo prehrávať² rozmnoženiny diel z miesta a v čase podľa potrieb individuálnych používateľov.³ Spomedzi autorských diel (ďalej len „diel“) sa

* JUDr. Branislav Hazucha, LL.D. pôsobí ako asociovaný profesor a člen Výskumného ústavu informačného práva a politiky na Právnickej fakulte Hokkaidskej univerzity v Japonsku. Autor ďakuje editorke tohto zborníka za hodnotné pripomienky k príspevku.

¹ Pre zjednodušenie samotnej analýzy problémov súvisiacich s distribúciou autorských diel cez internet sa tento príspevok sústreďuje predovšetkým na otázky súvisiace s autorskoprávnu ochranou diel. To však neznamená, že danú analýzu a jej závery nie je možné primerane uplatniť aj na predmety práv súvisiacich s autorským právom, t. j. umelecké výkony, zvukové a audiovizuálne záznamy a vysielania, po prihliadnutí na ich špecifiká.

² Hoci existujú viaceré spôsoby distribuovania diel cez internet, tento príspevok sa sústreďuje predovšetkým na online distribúciu diel, pri ktorej dochádza k vyhotoveniu trvalých rozmnoženín diel jej konečnými používateľmi so súhlasom dotknutých nositeľov práv. Príspevok sa teda priamo nezaobera problematikou týkajúcou sa tzv. streamingu, pretože pri streamingu ide skôr o službu ako o predaj tovaru, pričom nedochádza k vyhotoveniu trvalých rozmnoženín diel na zariadeniach konečných používateľov. Ide tak o jeden zo spôsobov verejného prenosu diel a otázky súvisiace s verejným rozširovaním diel prevodom vlastníckeho práva a zániku tzv. distribučného práva autora neprichádzajú pri ňom do úvahy.

³ Na rozdiel od tradičného rozhlasového a televízneho vysielania, ktoré sa uskutočňuje bez ohľadu na to, či ho niekto aj skutočne prijíma, pri distribúcii diel chránených autorským právom cez internet dochádza k samotnému prenosu len na základe požiadavky prijímateľa, ktorý si môže zvoliť miesto a časť príjmu. Vo všeobecnosti je možné rozlišovať medzi sťahovaním a streamingom diel, čo však nevyklučuje aj iné možnosti online distribúcie. Pri sťahovaní dochádza k vyhotoveniu trvalých rozmnoženín diel konečným používateľom, kým pri streamingu

takto distribuujú najmä knihy, hudobné nahrávky, filmy, ale aj počítačové programy, vrátane videohier, ktoré sú určené na ich použitie na osobných počítačoch, herných konzolách alebo mobilných telefónoch. Rastúci trend distribúcie autorských diel cez internet svedčí o tom, že v budúcnosti tieto spôsoby distribúcie úplne nahradia tradičnú distribúciu diel chránených autorským právom, ktorá bola po stáročia založená na používaní hmotných nosičov, či už išlo o papier alebo rôzne nosiče zvuku, videa alebo iných informácií.⁴

V mnohých prípadoch je takáto distribúcia diel viazaná na vytvorenie a používanie účtu používateľa u daného distribútora, čo umožňuje distribútorovi kontrolovať používanie diel ich konečnými používateľmi. Obsah a rozsah kontroly sú bližšie vymedzené v obchodných podmienkach distribútora, ktoré často vo svojom názve, ako aj v ich samotnom texte, používajú pojmy ako „licencia“ alebo „licenčná zmluva“.⁵

Súčasťou uvedenej kontroly používania diel ich konečnými používateľmi býva tiež vylúčenie akejkoľvek prevoditeľnosti stiahnutých rozmnoženín diel na tretie osoby a viazanie ich používania na držiteľov účtu používateľa s tým, že samotný účet nie je možné previesť na tretie osoby v zmysle daných obchodných podmienok.

Tieto nové spôsoby distribuovania diel chránených autorským právom a ich prepojenie na zmluvnú úpravu podmienok používania diel konečnými používateľmi nastolujú viaceré otázky o právnom vzťahu medzi nositeľmi práv a konečnými používateľmi diel. Jednou z nich

k vyhotovovaniu len dočasných rozmnoženín diel na zariadení konečného používateľa.

⁴ O distribúcii hudobných nahrávok pozri napr. INTERNATIONAL FEDERATION OF THE PHONOGRAPHIC INDUSTRY (IFPI). Global Music Report 2018 [online]. 2018. <https://www.ifpi.org/downloads/GMR2018.pdf> [cit. 31.12.2018]. Vo vzťahu k distribúcii filmov pozri napr. LOPEZ, R. Disc Sales Decline Deepens in Annual Home Entertainment Spending Report. In: *Variety* [online]. 9.1.2018. <https://variety.com/2018/digital/news/home-entertainment-spending-2017-1202658638/> [cit. 31.12.2018].

⁵ Príkladom môže byť licenčná zmluva koncového používateľa používaná obchodnou spoločnosťou Apple Inc. pre jej populárny App Store. Pozri APPLE, Licensed Application End User License Agreement [online]. 2018. <https://www.apple.com/legal/internet-services/itunes/dev/stdeula/> [cit. 31.12.2018].

je otázka, či rozmnoženiny diel distribuované cez internet môžu ich používatelia ďalej voľne previesť na tretie osoby.⁶ V prípade kníh, hudobných nahrávok a filmov distribuovaných na hmotných nosičoch so súhlasom dotknutých nositeľov autorských práv je možnosť ich voľného prevodu na tretie osoby dokonca garantovaná autorským právom. Autorské právo preto výslovne limituje výlučné majetkové práva autora tak, že s rozmnoženinami diel na hmotných nosičoch je možné ďalej voľne obchodovať v rámci trhu, na ktorý boli uvedené so súhlasom dotknutých nositeľov autorských práv, bez akýchkoľvek obmedzení z ich strany.⁷

Keď autorské právo tradične vylučuje možnosť nositeľov autorských práv obmedzovať voľný obeh rozmnoženín diel na hmotných

⁶ Touto otázkou sa zaoberali súdy vo viacerých jurisdikciách, či už v rámci Európskej únie alebo mimo nej, ako aj Súdny dvor Európskej únie. Pozri napr. GHOSH, S., CALBOLI, I. *Exhausting Intellectual Property Rights: A Comparative Law and Policy Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press, 2018, s. 158 – 175. PERZANOWSKI, A., SCHULTZ, J. *The End of Ownership: Personal Property in the Digital Economy*. Cambridge, MA: MIT Press, 2016. KILPATRICK, B., KOBEL, P., KËLLEZI, P. (eds). *Compatibility of Transactional Resolutions of Antitrust Proceedings with Due Process and Fundamental Rights & Online Exhaustion of IP Rights*. Heidelberg: Springer, 2016, s. 457 – 679.

⁷ Pozri § 22 ods. 2 a § 88 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 185/2015 Z. z. z 1. júla 2015 Autorský zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „AZ“). Pozri tiež článok 4 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladiení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (Ú. v. EÚ L 167/10, 22.6.2001), článok 4 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/24/ES z 23. apríla 2009 o právnej ochrane počítačových programov (kodifikované znenie) (Ú. v. EÚ L 111/16, 5.5.2009) a článok 5 písm. c) smernice Európskeho parlamentu a Rady 9/96/ES z 11. marca 1996 o právnej ochrane databáz (Ú. v. ES L 77/20, 27.3.1996). Podrobnejšie o situácii v rôznych jurisdikciách pozri napr. ADAMOVIČ, Z., HAZUCHA, B. *Autorský zákon: Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 172 – 174, 671 – 673. WALTER, M. M., RIEDE, L. 5. Exhaustion of the Distribution Right. In: WALTER, M. M., VON LEWINSKI, S. (eds). *European Copyright Law: A Commentary*. Oxford: Oxford University Press, 2010, s. 997 – 1012. GHOSH, CALBOLI. Dielo cit. v pozn. č. 6, s. 114 – 136. MEZEI, P. *Copyright Exhaustion: Law and Policy in the United States and the European Union*. Cambridge: Cambridge University Press, 2018.

nosičoch, prečo by sa tento zákaz nemal vzťahovať aj na diela distribuované cez internet? Ak voľný obeh hmotných vecí na trhu je významnou hodnotou moderných spoločností založených na voľnom trhu a hospodárskej súťaži, prečo by sa nemalo toto pravidlo vzťahovať aj na obeh nehmotných vecí cez digitálne komunikačné siete? Ak nie, tak do akej miery by nositelia práv mali byť oprávnení kontrolovať používanie rozmnoženín diel stiahnutých z internetu s ich súhlasom? Ako by potom malo autorské právo riešiť vzťah medzi distribútormi diel chránených autorským právom a používateľmi ich služieb vo vzťahu k rozmnoženinám diel stiahnutým z internetu a uloženým na zariadeniach konečných používateľov?

Tento príspevok sa zameriava na analýzu vyššie uvedených problémov súvisiacich s distribúciou rozmnoženín diel chránených autorským právom cez internet. Predovšetkým sa sústreďuje na zodpovedanie otázky, do akej miery je alebo by malo byť možné prostredníctvom licenčných zmlúv obmedziť rozsah používania diel ich konečnými používateľmi aj nad rámec zákonnej autorskoprávnej úpravy.

Samotný príspevok je rozdelený na štyri kapitoly. Prvá kapitola rozoberá súčasný právny stav v slovenskom a európskom práve, ako aj prístupy prijaté súdmi v zahraničí vo vzťahu k vyčerpaniu distribučného práva pri prvom predaji alebo inom prevode vlastníckeho práva k rozmnoženine diela so súhlasom dotknutého nositeľa práv.

Vzhľadom na to, že súdy v rôznych jurisdikciách pristupujú odlišne k otázke možnosti ďalšieho prevodu rozmnoženín diel distribuovaných cez internet na tretie osoby, druhá kapitola sa zaoberá dôvodmi pre a proti existencii inštitútu vyčerpania distribučného práva z hľadiska zainteresovaných subjektov, a to nositeľov autorských práv, konečných spotrebiteľov diel chránených autorským právom a subjektov, ktorých podnikateľské činnosti priamo súvisia s činnosťou sekundárnych trhov, t. j. trhov s použitými rozmnoženinami diel.

Keďže existuje viacero dobre odôvodnených a presvedčivých argumentov prezentovaných rôznymi zainteresovanými subjektmi v prospech, ako i proti inštitútu vyčerpania distribučného práva, tretia kapitola sa zameriava na súčasný stav odborných názorov na potrebu existencie tohto inštitútu, ako boli prezentované v akademickej obci,

a to predovšetkým vo vzťahu k distribúcii diel chránených autorským právom prostredníctvom digitálnych komunikačných sietí.

Ako to už v práve bežne býva, čím viac erudovaných hláv sa zaoberá určitým spoločenským problémom, tým prídu s viacerými odlišnými názormi na nevyhnutnosť existencie analyzovaného právneho inštitútu, a inštitút vyčerpania distribučného práva v tomto smere nie je žiadnou výnimkou. Preto sa štvrtá kapitola sústreďuje na to, do akej miery koneční používatelia diel chránených autorským právom považujú možnosť prevodu oprávnené nadobudnutých rozmnoženín diel na tretie osoby, či už ide o rozmnoženiny distribuované cez tradičné distribučné kanály alebo prostredníctvom digitálnych komunikačných sietí.

Na záver príspevok predkladá niekoľko postrehov o vzťahu licenčných zmlúv a distribúcie autorských diel cez internet, predovšetkým o potrebe existencie sekundárnych trhov pre rozmnoženiny diel distribuované cez digitálne komunikačné siete.

1. Autorské právo a distribúcia rozmnoženín diel

Autorské právo vymedzuje spôsoby použitia diel,⁸ ktoré sú ním chránené, a vyhradzuje ich nositeľom práv.⁹ Na také použitie diela potom treba získať súhlas autora alebo iného dotknutého nositeľa práv, t. j. licenciú,¹⁰ alebo uhradiť primeranú odmenu, keď sa nevyžaduje získanie takého súhlasu.¹¹ Jedným zo spôsobov použitia diela, na ktorý treba získať súhlas nositeľa práv, je verejné rozširovanie originálu alebo rozmnoženiny diela prevodom vlastníckeho práva, t. j. distribuovanie

⁸ Pozri § 19 ods. 4 AZ. Pozri tiež ADAMOVIČ, HAZUCHA. Dielo cit. v pozn. č. 7, s. 144 – 149.

⁹ Pozri § 19 ods. 1 AZ. Pozri tiež ADAMOVIČ, HAZUCHA. Dielo cit. v pozn. č. 7, s. 140 – 142.

¹⁰ Pozri § 19 ods. 2 a § 65 ods. 1 AZ. Pozri tiež ADAMOVIČ, HAZUCHA. Dielo cit. v pozn. č. 7, s. 142 – 143, 467 – 469.

¹¹ Pozri § 31 AZ. Pozri tiež ADAMOVIČ, HAZUCHA. Dielo cit. v pozn. č. 7, s. 239 – 243.

diela prostredníctvom predaja alebo iného prevodu vlastníckeho práva k jeho originálu alebo rozmnoženine.¹²

Takéto právo nositeľa autorských práv sa v odbornej literatúre bežne nazýva distribučným právom (angl. „*distribution right*“, franc. „*droit de destination*“, nem. „*Verbreitungsrecht*“ a špan. „*derecho de distribución*“). Hoci ho tak slovenská autorskoprávna úprava osobitne nepomenúva, európska autorskoprávna úprava, ktorá bola transponovaná do slovenského práva, tento právny pojem bežne používa.¹³

1.1. Tradičný prístup k distribučnému právu

Hoci sa úprava tohto spôsobu použitia diel výslovne dostala do slovenského a českého autorského práva len nedávno, jeho rôzne aspekty úzko súvisia so vznikom autorského práva ako takého. V podstate použitie diela prostredníctvom predaja alebo iného prevodu vlastníckeho práva predstavuje uvádzanie originálu alebo rozmnoženiny diela do predaja, t. j. vydanie diela alebo dovoz jeho originálu, alebo rozmnoženín. Staršia právna úprava na našom území používala v tejto súvislosti terminológiu ako „odbyvanie“¹⁴ alebo „rozširovanie“¹⁵ diela, kto-

¹² Pozri § 19 ods. 4 písm. e) bod 1 a § 22 ods. 1 AZ. Pozri tiež ADAMOVÁ, HAZUCHA. Dielo cit. v pozn. č. 7, s. 148, 165 – 172.

¹³ Pozri článok 4 smernice 2001/29/ES, článok 4 ods. 1 písm. c) smernice 2009/24/ES a článok 5 písm. c) smernice 9/96/ES. Pozri tiež BLOCHER, W., WALTER, M. M. Computer Program Directive. In: WALTER, VON LEWINSKI (eds). Dielo cit. v pozn. č. 7, s. 81, 132 – 139. VON LEWINSKI, S. Database Directive. In: WALTER, VON LEWINSKI (eds). Dielo cit. v pozn. č. 7, s. 717 – 720. WALTER, M. M. Article 4 Distribution Right. In: WALTER, VON LEWINSKI (eds). Dielo cit. v pozn. č. 7, s. 990 – 997.

¹⁴ Pozri § 21 (literárne diela), § 27 ods. 1 (hudobné diela), § 31 ods. 1 (diela výtvarného umenia) a § 36 ods. 1 (fotografické diela) zákona Národného zhromaždenia Československej republiky č. 218/1926 Zb. z. a n. z 24. novembra 1926 o pôvodcovskom práve k dielam literárnym, umeleckým a fotografickým (o práve autorstvom).

¹⁵ Pozri § 21 ods. 2 zákona Národného zhromaždenia Československej republiky č. 115/1953 Zb. z 22. decembra 1953 o autorskom práve a § 10 ods. 2 zákona Národného zhromaždenia Československej socialistickej republiky č. 35/1965 Zb.

rá bola následne bližšie previazaná na osobitné pomenované zmluvy vzťahujúce sa na tento spôsob použitia diela, či už išlo o nakladateľskú zmluvu¹⁶ alebo zmluvu o prenose diela na zvukovú snímku, alebo na podobné záznamy.¹⁷ Súčasťou týchto osobných pomenovaných zmlúv bolo aj určenie spôsobu a rozsahu rozširovania diela,¹⁸ čím sa limitoval rozsah oprávnenia vydavateľa alebo iného zhotoviteľa uvádzať dané rozmnoženiny diela do predaja alebo inak ich rozširovať.

Vzhľadom na samotné vymedzenie majetkových práv autora a ich previazanie na osobitné zmluvné typy následný predaj takto uvedených rozmnoženín diel na trh sa nepovažoval za použitie diela, na ktoré bolo treba získať súhlas nositeľa práv. Právna úprava dokonca nepovažovala za potrebné ani upravovať osobitnú výnimku pre následný predaj rozmnoženín diel, ktoré boli uvedené do predaja so súhlasom dotknutého nositeľa práv. Preto ak bola rozmnoženina diela oprávnená uvedená do predaja, následne mohla voľne obiehať na trhu bez ďalších obmedzení zo strany nositeľa autorského práva. To umožňovalo prevádzku antikvariátov a rôznych búrз použitých vecí bez potreby získať osobitný súhlas dotknutých nositeľov práv na také nakladanie s rozmnoženinami diel chránených autorským právom. Ak si tak fyzická osoba kúpila knihu, hudobnú nahrávku alebo film, mohla tieto predmety bez obmedzenia zo strany nositeľa autorského práva darovať alebo predáť tretej osobe.

V iných právnych poriadkoch sa možno od začiatku moderných autorskoprávnych úprav stretnúť s osobitnými právami nositeľov autorského práva „predávať“ alebo „dovážať“ originál alebo rozmnoženinu jeho diela. Tieto osobitné práva umožňovali ich nositeľom kontrolovať uvádzanie rozmnoženín diel chránených autorským právom na trh. Keďže však právo predávať nebývalo bližšie výslovne viazané na

z 25. marca 1965 o literárnych, vedeckých a umeleckých dielach (autorský zákon) v znení neskorších zmien.

¹⁶ Pozri zákon Národného zhromaždenia Československej republiky č. 106/1923 Zb. z. a n. z 11. mája 1923 o nakladateľskej zmluve, §35 až § 40 zákona č. 115/1953 Zb. a §24 a § 25 zákona č. 35/1965 Zb.

¹⁷ Pozri § 53 a § 54 zákona č. 115/1953 Zb.

¹⁸ Pozri napr. § 28 ods. 1 zákona č. 115/1953 Zb. a § 22 ods. 3 zákona č. 35/1965 Zb.

uvádzanie do predaja alebo na trh, na prelome 19. a 20. storočia museli súdy vo viacerých jurisdikciách riešiť prípady, keď sa niektorí nositelia autorských práv snažili kontrolovať nielen uvádzanie rozmnoženín ich diel do predaja, ale aj následné nakladanie s nimi na trhu. Išlo najmä o prípady, keď sa nositelia autorských práv snažili zakázať akýkoľvek ďalší predaj¹⁹ alebo opravy poškodených kníh,²⁰ resp. stanoviť minimálne predajné ceny rozmnoženín ich diel.²¹

Dôvodom uvedených snáh o obmedzenie nakladania s rozmnoženinami diel uvedených na trh so súhlasom dotknutého nositeľa práv bolo limitovanie alebo dokonca vylúčenie tzv. arbitráže, ktorá umožňovala spotrebiteľom diel uskutočňovať cenovú diskrimináciu. Podstatou cenovej diskriminácie zo strany spotrebiteľov je, že spotrebiteľia majú na výber z viacerých cenových ponúk a podmienok, za ktorých môžu nadobudnúť dané diela. Spotrebiteľia sa tak môžu rozhodnúť, či zaplatia plnú kúpnu cenu požadovanú za nové a nepoužité vyhotovenia rozmnoženín daného diela na tzv. primárnom trhu, t. j. trhu s novými a nepoužitými vecami, alebo trochu ušetria získaním použitých rozmnoženín diela, ktoré sú prístupné na tzv. sekundárnom trhu, t. j. trhu s použitými vecami.

Rovnaký efekt majú tiež rôzne zľavy poskytované distribútormi diel. Zľavy, vrátane ich výšky a rozsahu, môžu byť aj priamo dohodnuté medzi distribútormi diel a dotknutými nositeľmi práv, no v mnohých prípadoch maloobchodní predajcovia môžu používať výnosy z ich inej činnosti na subvencovanie poskytovania zľav. Supermarkety alebo obchodné domy tak bežne používajú zľavy na knihách, hudobných

¹⁹ Pozri napr. rozsudok Odvolacieho súdu pre druhý obvod (Court of Appeals for the Second Circuit) z 29.5.1894 vo veci Harrison proti Maynard, M. & Co., 61 F. 689.

²⁰ Pozri napr. rozsudok Odvolacieho súdu pre siedmy obvod (Court of Appeals for the Seventh Circuit) z 2.1.1901 vo veci Doan proti American Book Co., 105 F. 772. Pozri tiež napr. rozsudok Odvolacieho súdu pre druhý obvod (Court of Appeals for the Second Circuit) z 8.1.1903 vo veci Kipling proti G. P. Putnam's Sons, 120 F. 631.

²¹ Pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických (US Supreme Court) z 1.6.1908 vo veci Bobbs-Merrill Company proti Straus a i. podnikajúci ako R. H. Macy & Company, 210 U.S. 339.

nahrávkach alebo filmoch s cieľom prilákať určitú cieľovú skupinu spotrebiteľov, ktorí majú tendenciu si spolu so zľavnenými literárnymi, hudobnými alebo filmovými titulmi takisto zakúpiť aj iný tovar v ich ponuke. Keďže takéto poskytovanie zliav môže spôsobiť pokles cien dotknutých výrobkov na trhu, nositelia autorských práv sa im často snažia brániť prostredníctvom stanovovania minimálnych maloobchodných cien rozmnoženín ich diel, čo môže v niektorých prípadoch obmedzovať hospodársku súťaž, ak tak vznikajú deformácie na trhu.²²

Obdobný negatívny efekt na predajnosť nového, nepoužitého spotrebiteľného tovaru, vrátane rozmnoženín autorských diel, má aj oprava použitých vecí. Opravou použitých vecí sa znižuje potreba náhrady používanej veci novou vecou. Opravcovia môžu dokonca použité veci so zľavou vykupovať a po oprave alebo úprave ich následne predávať na sekundárnom trhu, čo môže znížiť dopyt po nových, nepoužitých rozmnoženinách autorských diel.

Negatívne vplyvy vyššie uvedených činností na výnosy z predaja rozmnoženín diel chránených autorským právom, ktoré uvádzajú na trh po prvýkrát priamo nositelia práv alebo iné oprávnené osoby s ich súhlasom, sú hlavnými dôvodmi, prečo sa nositelia práv často snažia zmluvne vylúčiť následný predaj rozmnoženín ich diel tretím osobám za nižšie ceny, či už ide o poskytovanie zliav na nové nepoužité veci, predaj použitých vecí alebo ich opravu s následným predajom.

Snahy nositeľov práv o obmedzenie voľného obehu rozmnoženín diel uvedených na trh s ich súhlasom viedli začiatkom 20. storočia vo viacerých jurisdikciách k vytvoreniu doktríny vyčerpania autorského práv (angl. „*exhaustion*“, franc. „*épuisement*“, nem. „*Erschöpfung*“ a špan. „*agotamiento*“),²³ ktorá sa tiež niekedy nazýva doktrínou

²² Pozri napr. § 4 ods. 4 písm. a) a § 8 ods. 2 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 136/2001 Z. z. z 27. februára 2001 o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, v znení neskorších predpisov.

²³ Pozri napr. GOLDSTEIN, P., HUGENHOLTZ, B. *International Copyright: Principles, Law, and Practice*. 3. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 311 – 314. GHOSH, CALBOLI. Dielo cit. v pozn. č. 6, s. 114 – 136. MEZEI. Dielo cit. v pozn. č. 7.

prvého predaja (angl. „*first-sale doctrine*“).²⁴ Jej podstatou je, že práva autora, ktoré umožňujú obmedziť alebo dokonca vylúčiť distribúciu rozmnoženín diel na trhu prostredníctvom ich predaja, sa vyčerpajú prvým uvedením daných rozmnoženín do predaja so súhlasom dotknutého nositeľa práv.

Výnimkou v tomto ohľade je francúzske autorské právo a právne poriadky inšpirované francúzskym právom, ktoré takéto právny inštitút historicky nepoznali a umožňovali nositeľom práv kontrolovať používanie ich diel aj po prvom oprávnenom predaji prostredníctvom tzv. práva určenia (franc. „*droit de destination*“).²⁵

Otázka vyčerpania distribučného práva bola znovu otvorená s nástupom požičovní hudobných nosičov a videonahrávok v rozvinutých krajinách počas 70. a 80. rokov minulého storočia. Ich masové rozširovanie sa často spájalo s poklesom predaja LP platní a audiokaziet,²⁶ ktorý nastal vo väčšine rozvinutých krajín počas 80. rokov, hoci súvisel skôr s prechodom z analógových nosičov na digitálne, a to predovšetkým hudobné CD nosiče.²⁷ V tom období bola preto pocítovaná akútna potreba zúženia doktríny vyčerpania práv tak, aby sa vzťahovala len na rozširovanie diel chránených autorským právom prostredníctvom predaja a iných spôsobov, pri ktorých sa prevádza vlastnícke právo k ich originálom alebo rozmnoženinám, a tým umožňovala nositeľom práv kontrolovať obchodnú činnosť komerčných požičovní rozmnoženín ich diel.

²⁴ Pozri napr. GHOSH, CALBOLI. Dielo cit. v pozn. č. 6, s. 116 – 119. MEZEI. Dielo cit. v pozn. č. 7, s. 59 – 91.

²⁵ Pozri napr. OHLY, A. Economic Rights. In: DERCLAYE, E. (ed). *Research Handbook on the Future of EU Copyright*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2009, s. 212, 219 – 220. DULIAN, F. P. *Le droit de destination: le sort des exemplaires en droit d'auteur*. Paríž: Librairie générale de droit et de jurisprudence, 1989.

²⁶ Pozri napr. Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology – Copyright Issues Requiring Immediate Action. COM (88) 172 final, 7.6.1988. DAVIES, G., HUNG, M. E. *Music and Video Private Copying*. Londýn: Sweet & Maxwell, 1993. ALVARADO, M. (ed). *Video World-Wide: An International Study*. Paríž: UNESCO, 1988.

²⁷ Pozri napr. HAZUCHA, B. Private Copying and Harm to Authors: Compensation versus Remuneration. In: *Law Quarterly Review*, 2017, roč. CXXXIII, s. 269, 287.

Výsledkom bola osobitná úprava nájmu diel chránených autorským právom v medzinárodnom práve²⁸ a európskom práve²⁹ s následnou implementáciou do jednotlivých národných právnych poriadkov.³⁰ To viedlo tiež k zavedeniu takejto regulácie aj do slovenského autorského práva podľa vzoru európskeho práva spolu s distribučným právom a inštitútom jeho vyčerpania prvým oprávneným predajom v rámci územia Slovenskej republiky³¹ a neskôr i v rámci iných členských štátov Európskej hospodárskej zóny po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie.³²

1.2. Vyčerpanie distribučného práva v digitálnom prostredí

Otázka vyčerpania práv a možnosti zmluvného vylúčenia vyčerpania práv bola nanovo otvorená s nástupom masového používania informačno-komunikačných technológií a distribuovania rozmnože-

²⁸ Pozri článok 11 a článok 14 ods. 4 Dohody o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (príloha 1C Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie) (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 152/2000 Z. z.), článok 7 Zmluvy WIPO o autorskom práve (WCT) z 20. decembra 1996 (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 189/2006 Z. z.) a články 9 a 13 Zmluvy WIPO o výkonocho a zvukových záznamoch (WPPT) z 20. decembra 1996 (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 177/2006 Z. z.).

²⁹ Pozri smernicu Rady 92/100/EHS z 19. novembra 1992 o nájmomnom práve a výpožičnom práve a o určitých právach súvisiacich s autorskými právami v oblasti duševného vlastníctva (Ú. v. ES L 346/61, 27.11.1992), ktorú medzičasom nahradila smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/115/ES z 12. decembra 2006 o nájmomnom práve a výpožičnom práve a o určitých právach súvisiacich s autorskými právami v oblasti duševného vlastníctva (kodifikované znenie) (Ú. v. ES L 376/28, 27.12.2006). Pozri tiež napr. VON LEWINSKI, S. Rental and Lending Rights Directive. In: WALTER, VON LEWINSKI (eds). Dielo cit. v pozn. č. 7, s. 249 – 355.

³⁰ Pozri napr. WALTER, VON LEWINSKI (eds). Dielo cit. v pozn. č. 7, s. 356 – 390.

³¹ Pozri § 16 ods. 2 písm. e) a § 20 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 383/1997 Z. z. z 5. decembra 1997 Autorský zákon a zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Colný zákon v znení neskorších predpisov, v znení neskorších predpisov.

³² Pozri § 23 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 618/2003 Z. z. z 4. decembra 2003 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení zákona č. 84/2007 Z. z.

nín diel chránených autorským právom prostredníctvom digitálnych komunikačných sietí. S nástupom informačno-komunikačných technológií sa v softvérovej oblasti stalo štandardom, že výrobcovia sa snažili obmedzovať používanie počítačových programov prostredníctvom zmlúv, ktoré boli nazývané licenčnými zmluvami.³³ Napríklad v prípade počítačových programov distribuovaných spolu s novými počítačmi takéto licenčné zmluvy bežne uvádzali, že dané programy možno používať len s novými počítačmi a nemožno ich ďalej distribuovať alebo používať na iných počítačoch.

Hoci možno diskutovať, do akej miery sa takáto zmluvná regulácia používania počítačových programov vzťahuje na osoby, ktoré nadobudli nosiče počítačových programov na trhu použitých vecí,³⁴ problém súvisiaci so zmluvným obmedzovaním vyčerpania distribučného práva sa ešte viac prehĺbil s nástupom distribuovania kníh, hudby a filmov cez internet prostredníctvom sťahovania ich rozmnoženín.³⁵ V súčasnosti sa podstatná časť distribúcie kníh, hudobných nahrávok a filmov uskutočňuje prostredníctvom sťahovania z internetu.³⁶ V niektorých krajinách tento spôsob distribuovania autorských diel predbehol tradičnú distribúciu diel prostredníctvom hmotných nosičov. Predovšetkým sa to týka distribúcie hudobných nahrávok, ale aj podiel internetovej distribúcie filmov a elektronic-

³³ Pozri napr. MADISON, M. J. Legal-Ware: Contract and Copyright in the Digital Age. In: *Fordham Law Review*, 1998, roč. LXVII, s. 1025, 1054 – 1076. LEMLEY, M. Intellectual Property and Shrinkwrap Licenses. In: *Southern California Law Review*, 1995, roč. LXVIII, s. 1239 a nasl.

³⁴ Pozri napr. rozsudok Odvolacieho súdu pre deviaty obvod (Court of Appeals for the Ninth Circuit) z 10.9.2010 vo veci Vernor proti Autodesk, Inc., 621 F.3d 1102. Pozri tiež napr. HAZUCHA, B., LIU, H.-C., WATABE, T. Private Ordering and Consumers' Rights in Copyright Law: A View of Japanese Consumers. In: DINWOODIE, G. (ed.). *Intellectual Property and General Legal Principles: Is IP a Lex Specialis?* Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2015, s. 119, 124 – 125. CARVER, B. W. Why License Agreements Do Not Control Copy Ownership: First Sales and Essential Copies. In: *Berkeley Technology Law Journal*, 2010, roč. XXV, s. 1887 a nasl. ROTHCHILD, J. A. The Incredible Shrinking First-Sale Rule: Are Software Resale Limits Lawful? In: *Rutgers Law Review*, 2004, roč. LVII, s. 1 a nasl.

³⁵ Pozri napr. PERZANOWSKI, SCHULTZ. Dielo cit. v pozn. č. 6.

³⁶ Pozri IFPI. Dielo cit. v pozn. č. 4. LOPEZ. Dielo cit. v pozn. č. 4.

kých kníh na celkovom predaji týchto druhov autorských diel sa z roka na rok zvyšuje.

V začiatkoch distribúcie diel chránených autorským právom cez internet sa umožňovalo používateľom, aby ďalej voľne nakladali s rozmnoženiami stiahnutými z internetu. Neskôr sa však podstatne zmenili obchodné podmienky takej distribúcie cez internet u väčšiny hlavných distribútorov. V súčasnosti obchodné podmienky online služieb distribuujúcich diela chránené autorským právom zväčša výslovne ustanovujú, že so stiahnutými rozmnoženiami môže nakladať len daný používateľ, t. j. obchodné podmienky vylučujú možnosť prevodu stiahnutých rozmnožení ich oprávnenými používateľmi na tretie osoby. Tiež sa väčšinou neumožňuje previesť používateľský účet na tretie osoby.

Táto situácia tak vznáša viacero otázok týkajúcich sa zmeny oprávnenia používateľov rozmnožením diel distribuovaných prostredníctvom digitálnych komunikačných sietí po nadobudnutí rozmnožení diel so súhlasom dotknutého nositeľa práv. Hoci rozmnoženie diel distribuované na hmotných nosičoch môžu ich používatelia následne voľne prevádzať na tretie osoby, v prípade rozmnožení diel distribuovaných cez internet sa zdá, že ich používatelia nedisponujú takýmto oprávnením, aspoň je to tak prezentované v obchodných podmienkach a licenčných zmluvách osobami distribuujúcimi diela chránené autorským právom cez internet so súhlasom dotknutých nositeľov práv.

Otázku, či používatelia legálnej distribúcie diel cez internet sú oprávnení ďalej scudzovať rozmnoženie diel stiahnutých z internetu, už riešilo viacero súdov v rozvinutých krajinách.³⁷ Vo svete tak možno nájsť dva diametrálne odlišné prístupy k možnosti scudzovania rozmnožení diel stiahnutých z internetu so súhlasom dotknutých nositeľov práv. Na jednej strane je prístup, ktorý vychádza z toho, že vyčerpanie práv sa nevzťahuje na rozmnoženie diel distribuované cez

³⁷ Pozri napr. GHOSH, CALBOLI. Dielo cit. v pozn. č. 6, s. 158 – 175. MEZEI, Dielo cit. v pozn. č. 7, s. 93 – 138. KILPATRICK, KOBEL, KËLLEZI (eds). Dielo cit. v pozn. č. 6, s. 457 – 679.

internet. Tento prístup prijali americké federálne súde,³⁸ ale aj nemecké súde vo vzťahu k iným autorským dielam ako k počítačovým programom.³⁹

Americké federálne súde často vychádzajú z obchodných podmienok, na základe ktorých sa rozmnoženiny diel distribuujú cez internet. Obchodné podmienky väčšinou umožňujú používateľom vyhotovovať viacero rozmnožení stiahnutých diel na účely ich osobného nekomerčného použitia na viacerých zariadeniach dotknutých používateľov. Avšak obchodné podmienky výslovne ustanovujú, že distribútor si vyhradzuje vlastnícke právo na stiahnutú rozmnoženinu diela, a preto používateľ nie je oprávnený prevádzať stiahnuté rozmnoženiny diel na tretie osoby.

Americké súde tak dospeli k záveru, že používateľ nie je oprávnený prevádzať takéto rozmnoženiny cez internet, pretože pri takom prevode sa vyhotovujú rozmnoženiny daného diela, na ktoré nositeľ práv neudelil potrebný súhlas.⁴⁰ Takže pri prevode rozmnoženiny diela cez internet by došlo k porušeniu autorského práva dotknutého nositeľa práv, a to predovšetkým práva na vyhotovovanie rozmnožení diela vo vzťahu k rozmnoženinám diela, ktoré vznikajú počas samotného prevodu cez digitálne komunikačné siete.

Nemecké súde zase vychádzajú z dvoch premís. Prvá je založená na smernici o informačnej spoločnosti, ktorá výslovne v preambule ustanovuje, že vyčerpanie práva sa nevzťahuje na služby vrátane služieb poskytovaných cez internet.⁴¹ Preambula tak poukazuje na skutočnosť, že *„každá on-line služba je v podstate činnosťou, ktorá musí podliehať*

³⁸ Pozri napr. rozsudok Odvolacieho súdu pre druhý obvod (Court of Appeals for the Second Circuit) z 12.12.2018 vo veci Capitol Records, LLC proti ReDigi Inc., 910 F.3d 649.

³⁹ Pozri napr. SAVIČ, M. The Legality of Resale of Digital Content after *UsedSoft* in Subsequent German and CJEU Case Law. In: *European Intellectual Property Review*, 2015, roč. LVII, s. 414, 421 – 423.

⁴⁰ Pozri rozsudok Odvolacieho súdu pre druhý obvod (Court of Appeals for the Second Circuit) z 12.12.2018 vo veci Capitol Records, LLC proti ReDigi Inc., 910 F.3d 649, 655 – 660.

⁴¹ Pozri recitál 29 smernice 2001/29/ES.

povoleniu, keď to vyžaduje autorské právo alebo s ním súvisiace práva“.⁴²

Tu ale treba upozorniť na skutočnosť, že preambula výslovne rozlišuje len medzi distribúciou diel na hmotných nosičoch a sprístupňovaním diel verejnosti cez internet.⁴³ No nehovorí nič o tom, ako treba postupovať v prípade rozmnoženín diel stiahnutých z internetu so súhlasom dotknutého nositeľa práv. Preto ak niekto sprístupní dielo verejnosti cez internet so súhlasom dotknutého nositeľa práv, neznamená to, že právo sprístupňovať dielo verejnosti cez internet zaniklo jeho výkonom. Zároveň táto skutočnosť nevyklučuje, aby osoba, ktorá stiahla rozmnoženinu diela z internetu so súhlasom nositeľa práv, mohla previesť vlastnícke právo na hmotný nosič, na ktorom je rozmnoženina uložená, na tretie osoby spolu s danou rozmnoženinou.

Druhá premisa, z ktorej vychádzajú nemecké súdy, je založená na rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie v prípade *Art & Allposters*, kde súdny dvor dospel k záveru, že „*pravidlo vyčerpania distribučného práva sa neuplatňuje na situáciu, ak sa po tom, čo bola rozmnoženina diela chráneného autorským právom uvedená na trh [Európskej ú]nie so súhlasom držiteľa autorských práv, nahradil jej nosič, napríklad ak sa táto rozmnoženina nachádzajúca sa na papierovom plagáte preniesla na plátno a je znovu uvedená na trh v novej forme*“.⁴⁴ Nemecké súdy tak vychádzajú z toho, že pri následnom prevode rozmnoženiny diel iných ako počítačových programov cez internet sa pravidlo vyčerpania distribučného práva neuplatňuje, pretože sa zmení nosič, na ktorom sa daná rozmnoženina diela nachádza.⁴⁵

Úplne opačný prístup oproti americkým a nemeckým súdom prijal Súdny dvor Európskej únie vo vzťahu k počítačovým programom distribuovaným cez internet so súhlasom nositeľa práv v prípade *Used-Soft*.⁴⁶ Súdny dvor vychádzal z toho, že právna ochrana počítačových

⁴² *Id.*

⁴³ Pozri recitály 28 a 29 smernice 2001/29/ES.

⁴⁴ Pozri rozsudok Súdneho dvora EÚ (štvrtá komora) z 22.1.2015 vo veci C-419/13 *Art & Allposters International BV* proti *Stichting Pictoright*, § 49.

⁴⁵ Pozri SAVIČ. Dielo cit. v pozn. č. 39, s. 421 – 423.

⁴⁶ Pozri rozsudok Súdneho dvora EÚ (veľká komora) z 3.7.2012 vo veci C-128/11 *UsedSoft GmbH* proti *Oracle International Corp.*

programov by mala byť rovnaká bez ohľadu na formu ich vyjadrenia.⁴⁷ Vyčerpanie distribučného práva by sa preto malo vzťahovať aj na nové formy distribuovania počítačových programov cez digitálne komunikačné siete.

V tejto súvislosti súdny dvor tiež analyzoval, ako treba posudzovať zmluvné dokumenty, na základe ktorých používateľ počítačového programu získa prístup k danej rozmnoženine počítačového programu. Na rozdiel od amerických súdov, výslovne odmietol formalistický prístup k posudzovaniu zmluvných dokumentov a zdôraznil, že je nevyhnutné preskúmať skutočné podmienky, za akých používateľ nadobudol danú rozmnoženinu.⁴⁸

To viedlo súdny dvor k záveru, že *„právo na verejné rozširovanie rozmnoženiny počítačového programu sa vyčerpá, ak majiteľ autorského práva povolil bezodplatné stiahnutie rozmnoženiny počítačového programu z internetu na nosič dát a tiež priznal výmenou za úhradu kúpnej ceny, ktorej cieľom je získať pre tohto majiteľa odmenu zodpovedajúcu hospodárskej hodnote rozmnoženiny diela v jeho vlastníctve, právo na používanie uvedenej rozmnoženiny na neobmedzený čas“*.⁴⁹

Súdny dvor dokonca uplatnil rovnaké princípy aj na obchodovanie s licenciami na počítačové programy stiahnuté z internetu, čo umožňuje, že sa môže *„druhý, ako aj každý ďalší nadobúdateľ tejto licencie odvolávať na vyčerpanie práva na verejné rozširovanie [...], čiže ich možno považovať za oprávnených nadobúdateľov počítačového programu [...], ktorí majú [...] právo na vyhotovenie rozmnoženiny“*.⁵⁰

Hoci možno nájsť zástancov, ktorí sa snažia limitovať aplikáciu prístupu súdneho dvora prijatého v prípade *UsedSoft* len na počítačové programy, tu ale treba upozorniť na skutočnosť, že súdny dvor uznal možnosť uplatnenia vyčerpania práv i vo vzťahu k iným druhom diel chránených autorským právom. V prípade *Vereniging Openbare Bibliotheken* tak poukázal na to, že inštitút vyčerpania distribučného prá-

⁴⁷ *Id.*, § 57.

⁴⁸ *Id.*, § 49.

⁴⁹ *Id.*, § 72.

⁵⁰ *Id.*, § 88.

va sa môže uplatňovať aj vo vzťahu k rozmnoženinám kníh v digitálnej forme uvedeným na trh prvým predajom alebo iným prvým prevodom vlastníctva tejto rozmnoženiny v rámci Únie.⁵¹

Súdny dvor má možnosť definitívne odstrániť akékoľvek pochybnosti o režime vyčerpania pri distribúcii diel iných ako počítačových programov prostredníctvom digitálnych komunikačných sietí v práve prebiehajúcim prejudiciálnom konaní vo veci *Nederlands Uitgeversverbond a i. proti Tom Kabinet Internet BV a i.*⁵² Tu len možno podotknúť, že nie je dôvod, prečo by sa mal inštitút vyčerpania distribučného práva uplatňovať rozdielne v závislosti od daného druhu posudzovaného diela. Navyše samotná právna norma, ktorá vyžaduje rovnaké zaobchádzanie s počítačovými programami bez ohľadu na formu ich vyjadrenia a ktorá významne ovplyvnila závery súdneho dvora v prípade *UsedSoft*, vychádza zo základného princípu autorského práva, ktorý je kodifikovaný v medzinárodnom práve a vzťahuje sa na všetky druhy diel.⁵³

2. Odôvodnenosť inštitútu vyčerpania distribučného práva

Rôznorodosť prístupov prijatých súdmi v rozvinutých krajinách k problému vyčerpania práv vo vzťahu k rozmnoženinám diel distribuovaných prostredníctvom digitálnych komunikačných sietí nás privádza k otázke, či je vyčerpanie distribučného práva také nevyhnutné z hospodárskeho alebo iného spoločenského hľadiska. Na zodpove-

⁵¹ Pozri rozsudok Súdneho dvora EÚ (tretia komora) z 10.11.2016 vo veci C-174/15 *Vereniging Openbare Bibliotheken proti Stichting Leenrecht*, § 65.

⁵² Pozri Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal *Rechtbank Den Haag* (Holandsko) 16. apríla 2018 – *Nederlands Uitgeversverbond, Groep Algemene Uitgevers/Tom Kabinet Internet BV, Tom Kabinet Holding BV, Tom Kabinet Uitgeverij BV* (vec C-263/18).

⁵³ Pozri napr. článok 2 ods. 1 Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel z 9. septembra 1886 v doplnenom a revidovanom znení (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 133/1980 Zb. v znení vyhlášky ministra zahraničných vecí č. 19/1985 Zb.) a článok 4 WCT.

danie tejto otázky treba preskúmať, aké sú ďalšie výhody a nevýhody samotného vyčerpania distribučného práva zo strán nositeľov práv a používateľov diel chránených autorským právom.

2.1. Hľadisko nositeľov autorských práv

Z hľadiska nositeľov autorských práv vyčerpanie distribučného práva znižuje možnosť väčšej kontroly nad obehom rozmnoženín diel na trhu, a tým aj možnosť použitia niektorých foriem distribúcie predmetov ich práv. Tým, že používatelia diel môžu získať použité rozmnoženiny diel na sekundárnom trhu za zníženú cenu, znižuje sa ich ochota platiť za rozmnoženiny diel ponúkané na primárnom trhu, t. j. trhu s novými a nepoužitými rozmnoženinami diel. Zároveň tak klesá dopyt po rozmnoženinách diel na primárnom trhu.

Z hľadiska nositeľov autorských práv preto možno namietat, že tým klesajú výnosy nositeľov práv, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ich ochotu investovať do tvorby nových autorských diel. Tu tiež treba upozorniť na skutočnosť, že tovary zábavného priemyslu, ako sú knihy, hudobné nahrávky a filmy, sú charakteristické vysokou cenovou elasticitou, t. j. už pri malých zmenách cien na trhu dochádza k veľkým zmenám v dopyte po nich.⁵⁴

Ďalším argumentom z hľadiska nositeľov autorských práv môže byť, že pokles dopytu na primárnom trhu znižuje aj ochotu nositeľov práv investovať do samotných distribučných kanálov a rozvoja primárneho trhu, pretože musia súťažiť s obehom rozmnoženín ich vlastných diel na sekundárnom trhu.

Okrem poklesu dopytu na primárnom trhu spôsobenom existenciou sekundárneho trhu nositelia autorských práv môžu tiež oponovať, že vyčerpanie distribučných práv obmedzuje ich možnosti použitia cenovej diskriminácie pri distribúcii rozmnoženín diel. Cenová

⁵⁴ Pozri napr. JACKSON, H. E., KAPLOW, L., SHAVELL, S. M., VISCUSI, W. K., COPE, D. *Analytical Methods for Lawyers*. New York, NY: Foundation Press, 2003, s. 300 – 303.

diskriminácia umožňuje zvýšiť výnosy nositeľov práv na úkor používateľov diel prostredníctvom ponuky rozmnoženín diel rôznym používateľom za rôzne ceny s tým, že sa využívajú rozdiely medzi jednotlivými používateľmi v ich ochote platiť za rozmnoženiny diel a ich použitie.⁵⁵

Cenová diskriminácia sa bežne používa v rôznych oblastiach hospodárskej činnosti. Príkladom cenovej diskriminácie v oblasti dopravy sú odlišné tarify pre jednotlivé triedy dopravy, či už ide o vlakovú alebo leteckú dopravu. Pre spotrebiteľov s vyššou ochotou platiť za takéto služby sa ponúkajú balíky s dodatkovými službami za vyššiu cenu. V leteckej doprave tak dopravcovia rozlišujú medzi prvou, obchodnou, prémiovou ekonomickou a ekonomickou triedou. Rovnako v železničnej doprave sa používajú viaceré triedy a tiež rôzne kategórie vlakov, napr. IC vlak, rýchlik a osobný vlak.

Vo filmovom priemysle sa cenová diskriminácia používa vo forme tzv. časových okien možnosti prístupu k filmu.⁵⁶ Pre osoby s najvyššou ochotou platiť za pozretie si filmu sú určené jeho premiéry, často aj s účasťou jednotlivých hercov a ďalších osôb, ktoré sa zúčastnili na tvorbe filmu, a jeho následné premietanie v kinách. Po uplynutí určitého času distribútor filmu začne s jeho distribúciou na hmotných nosičoch. Neskôr nastupuje televízne vysielanie na prémiových platených filmových kanáloch a distribúcia prostredníctvom požičovní filmov na hmotných nosičoch, ktoré sa v poslednom čase nahrádzajú on-line službami poskytujúcimi streaming filmov na požiadanie. Ako posledná forma monetizácie filmu nastupuje televízne vysielanie na voľne prístupných terestriálne vysielaných kanáloch s prestávkami určenými na reklamu. Jednotlivé spôsoby distribúcie filmov tak umožňujú nositeľom autorského práva maximalizovať výnosy

⁵⁵ Pozri napr. LANDES, W. M., POSNER, R. A. *The Economic Structure of Intellectual Property Law*. Cambridge, MA: Belknap Press, 2003, s. 39 – 40. FISHER, W. W. III. Property and Contract on the Internet. In: *Chicago-Kent Law Review*, 1998, roč. LXXIII, s. 1203, 1234 – 1240. Pozri tiež JACKSON, KAPLOW, SHAVELL, VISCU-SI, COPE. Dielo cit. v pozn. č. 54, s. 344 – 346.

⁵⁶ Pozri napr. WATERMAN, D. *Hollywood's Road to Richies*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2005, s. 118 – 134.

prostredníctvom rôznych cenových relácií a časových okien, ktoré sú nastavené pre divákov s rozdielnou ochotou platiť za pozretie si daného filmu.

Obdobné prístupy založené na cenovej diskriminácii je možné pozorovať aj v iných oblastiach distribúcie rozmnoženín diel chránených autorským právom, či už ide o vydávanie kníh v pevnej a brožovanej väzbe alebo predaj rozmnoženín výtvarných diel v rôznych vyhotoveniach od olejomalby cez maľbu akrylovými farbami po rôzne prevedenia tlače na rozličných materiáloch. Pri používateľoch s vyššou ochotou platiť sa často poskytujú rôzne exkluzívne vyhotovenia, ako je to pri knihách viazaných v koži alebo pri výtvarných dielach v bohato zdobených luxusných ozdobných rámoch a podobne.

Umožnenie voľného pohybu rozmnoženín diel na sekundárnom trhu teda znižuje spotrebiteľskú ochotu platiť za určité prevedenia rozmnoženín diel v rámci jednotlivých kategórií spotrebiteľov, a preto aj možnosť vyšších výnosov z cenovej diskriminácie uskutočňovanej nositeľmi práv. Tým, že sú určité prevedenia rozmnoženín diel dostupné za nižšie ceny na sekundárnom trhu, časť dopytu po nich sa presúva z primárneho trhu na sekundárny v závislosti od výšky ochoty spotrebiteľov platiť za ne.

2.2. Názor používateľov diel

Existencia sekundárneho trhu umožňuje znížiť tzv. stratu mŕtvej váhy (angl. „*deadweight loss*“, franc. „*perte sèche*“, nem. „*Wohlfahrtsverlust*“ a špan. „*pérdida de peso muerto*“), ktorá vzniká tým, že časť spotrebiteľov s nižšou ochotou platiť za rozmnoženiny diel nie sú schopní získať prístup k rozmnoženinám diel, pretože autorskoprávna ochrana umožňuje nositeľom práv zvýšiť ceny nad úroveň cien, ktoré by boli na trhu bez nej.⁵⁷ Existencia sekundárneho trhu umožňuje takýmto spot-

⁵⁷ Pozri napr. LUNNEY, G. S. L. Reexamining Copyright's Incentives-Access Paradigm. In: *Vanderbilt Law Review*, 1996, roč. IL, s. 483, 497 – 498. FISHER, W. W. III. Reconstructing the Fair Use Doctrine. In: *Harvard Law Review*, 1988, roč. CI,

rebitelom nadobudnúť použité rozmnoženiny diel za ceny, ktoré sú nižšie ako ceny požadované nositeľmi práv na primárnom trhu, a tak zodpovedajú nižšej ochote platiť za ne zo strany používateľov diel.

Vyčerpanie distribučného práva prináša aj zmluvnú istotu. Stanovovanie podmienok používania diel aj po nadobudnutí rozmnoženín diel prostredníctvom licenčných zmlúv v prípade neexistencie vyčerpania distribučného práva by komplikovalo používanie jednotlivých rozmnoženín diel ich konečnými používateľmi. Keďže každý nositeľ práv by si mohol stanoviť rozdielne podmienky používania jeho diel, ich používatelia by si museli pred samotnou kúpou rozmnoženiny diela naštudovať všetky podmienky, za ktorých by mohli následne používať danú rozmnoženinu. Situácia by bola ešte komplikovanejšia na sekundárnom trhu, lebo by si potenciálni kupci museli zisťovať podmienky, za ktorých dané rozmnoženiny diel pôvodne nadobudli ich právni predchodcovia. Navyše táto situácia by bola ešte zložitejšia v prípadoch, v ktorých by dotknutá rozmnoženina diela zmenila viacerých majiteľov počas svojho obehu na trhu. Tým by sa podstatne sťažil voľný obeh tovarov obsahujúcich diela chránené autorským právom na trhu. To je tiež dôvod, prečo sú vecné práva k veciam tradične štandardizované a podstatne limitované, aby sa uľahčilo obchodovanie s nimi na voľnom trhu.⁵⁸

Umožnenie nositeľom práv kontrolovať používanie ich diel konečnými používateľmi po prvotnom prevode vlastníckeho práva na rozmnoženinu diela by si tiež vyžadovalo určitý zásah do súkromia používateľov, pretože inak by nositelia práv neboli schopní vykonávať účinnú kontrolu používania ich diel. Mnohí používatelia diel môžu považovať takýto zásah do ich súkromia za neprimeraný, najmä ak by súvisel s kontrolou toho, ako, kde, kedy a na čo dané rozmnoženiny používajú v súkromí.

s. 1659, 1702. Pozri tiež JACKSON, KAPLOW, SHAVELL, VISCUSI, COPE. Dielo cit. v pozn. č. 54, s. 342 – 344.

⁵⁸ Pozri napr. MERRILL, T. W., SMITH, H. E. Optimal Standardization in the Law of Property: The Numerus Clausus Principle. In: *Yale Law Review*, 2000, roč. CX, s. 1659, 1702.

Navyše takéto informácie by sa mohli použiť aj v rámci domáhania sa autorskoprávnej ochrany nositeľmi práv v prípadnom civilnom alebo trestnom konaní. Za normálnych okolností si zabezpečovanie takýchto dôkazov najmä v trestnom konaní vyžaduje súhlas príslušného súdu, bez ktorého by ich použitie v rámci trestného konania nebolo možné.

Ďalší argument podporujúci existenciu sekundárneho trhu a voľného obehu rozmnoženín diel chránených autorským právom na ňom súvisí s efektívnym využívaním limitovaných prírodných zdrojov. Existencia sekundárneho trhu znižuje vyhadzovanie nepotrebných použitých kníh a nosičov filmov a hudobných nahrávok do odpadu a ich následné ničenie. Sekundárny trh tak umožňuje používateľom diel recyklovať použité rozmnoženiny diel, a tak účinnejšie využívať limitované prírodné zdroje.

Možnosť predaja použitých rozmnoženín diel na sekundárnom trhu tiež udržiava ich hodnotu, a tým predlžuje životnosť rozmnoženín diel. Zvyšuje sa tak tiež možnosť zachovania jednotlivých vydaní diel pre ďalšie generácie.

Sekundárny trh zároveň umožňuje prístupnosť diel širokej verejnosti, pretože na ňom môžu používatelia diel získať prístup k rozmnoženinám daného diela za rôzne ceny podľa spôsobu zhotovenia a opotrebenia konkrétnej rozmnoženiny. Tým sa umožňuje, že aj spotrebiteľia s nízkou ochotou platiť za dané diela k nim môžu mať prístup v cenových reláciách zodpovedajúcim ich ochote a aj finančným možnostiam. Tu si tiež treba uvedomiť, že tovary zábavného priemyslu sú určitým nadštandardom a luxusom, ktorý nie je nevyhnutný na každodenné ľudské prežitie, ale ide o spôsob spríjemnenia trávenia voľných chvíľ.

Možnosť voľného obehu tovarov, vrátane diel chránených autorským právom, má aj iný celospoločenský význam, a to v podobe umožnenia rôznych inovácií, ktoré vznikajú na sekundárnom trhu a úzko s ním súvisia. Podnikateľské subjekty, ktoré sa špecializujú na organizovanie sekundárneho trhu alebo priamo na ňom podnikajú, často prichádzajú s novými inováciami s cieľom zefektívniť ich obchodné modely a prispôbiť sa požiadavkám ich spotrebiteľov. Príkladom

môžu byť rôznorodé inovácie vytvorené operátormi online búrz alebo subjektmi, ktoré sa snažia vytvoriť sekundárne trhy na obchodovanie s novými a netradičnými typmi vecí, dokonca aj nehmotných a digitálnych predmetov.⁵⁹

V neposlednom rade sekundárne trhy umožňujú znižovať možnosť nevyhnutného viazania spotrebiteľov na určitého poskytovateľa služieb alebo technológií. Príkladom môže byť viazanie elektronických čítačiek na určitý formát elektronických kníh, ktorý je kontrolovaný konkrétnym distribútorom elektronických kníh. Tým sa znižujú účinky hospodárskej súťaže medzi distribútormi elektronických kníh, ktorí sa následne sústreďujú iba na prilákanie nových zákazníkov bez úsilia o udržanie už existujúcich, pretože ich možnosť prechodu ku konkurencii je limitovaná nekompatibilitou technológií používaných jednotlivými distribútormi elektronických kníh.

Existencia sekundárneho trhu s takýmito rozmnoženinami diel distribuovanými cez internet by znížila účinky viazanosti spotrebiteľov na určitého distribútora prostredníctvom používania ním kontrolovanej špecifickej technológie. Ak by už existujúci spotrebiteľia neboli spokojní so službami poskytovanými distribútormi, sekundárny trh by im tak umožňoval získať prístup k použítym rozmnoženinám diel za podmienok a v cenových reláciách zodpovedajúcim ich požiadavkám. Navyše sekundárny trh by im aj umožnil veľmi ľahko prejsť od jedného poskytovateľa k druhému predajom ich elektronického zariadenia spolu s legálne nadobudnutými rozmnoženinami diel, ktoré by boli naň naviazané. Tým by sa podstatne znížili negatívne účinky viazanosti spotrebiteľov prostredníctvom špecifických technológií na samotných spotrebiteľov, ako aj na hospodársku súťaž.

V súvislosti s distribučným právom a možnosťou jeho zániku výkonom je preto treba upozorniť na jeho vplyv na charakter hospodárskej súťaže. Distribučné právo umožňuje vylúčiť súťaž medzi rôznymi

⁵⁹ Pozri napr. rozsudok Odvolacieho súdu pre druhý obvod (Court of Appeals for the Second Circuit) z 12.12.2018 vo veci Capitol Records, LLC proti ReDigi Inc., 910 F.3d 649; a rozsudok Súdneho dvora EÚ (veľká komora) z 3.7.2012 vo veci C-128/11 UsedSoft GmbH proti Oracle International Corp.

poskytovateľmi rozmnožením toho istého diela chráneného autorským právom. Umožňuje teda jeho nositeľom určovať ceny, za ktoré sa rozmnoženiny ich diel budú predávať na trhu. Následne sa nositelia práv môžu sústrediť na hospodársku súťaž s poskytovateľmi rozmnoženín iných diel chránených autorským právom.

Na opačnej strane zánik distribučného práva prvým predajom rozmnoženiny diela so súhlasom dotknutého nositeľa práva umožňuje znížiť kontrolu nositeľov práv nad podmienkami, za ktorých sa s rozmnoženinami ich diel obchoduje na trhu, pretože sa umožňuje hospodárska súťaž medzi rôznymi poskytovateľmi rozmnoženín toho istého diela. To vedie k rôznorodosti podmienok, za ktorých spotrebiteľia môžu nadobudnúť rozmnoženiny diel na trhu, či už ide o primárny alebo sekundárny trh.

3. Vyčerpanie distribučného práva z hľadiska odbornej literatúry

Ako bolo prezentované v predchádzajúcej kapitole, existujú viaceré pevné, odôvodnené a presvedčivé argumenty v prospech a aj proti existencii inštitútu vyčerpania distribučného práva. Bolo by preto dobré preskúmať, ako sa stavajú k jeho potrebe špecialisti na oblasť autorského práva. V samotnej odbornej literatúre sa môžeme stretnúť s celým spektrom názorov na nevyhnutnosť a budúcnosť doktríny vyčerpania distribučného práva od názorov odmietajúcich jej opodstatnenie v súčasnosti⁶⁰ cez názory uznávajúcimi odôvodnenosť jej existencie, ale len vo vzťahu k rozmnoženinám diel distribuovaným na hmotných nosičoch,⁶¹ až po také, ktoré odmietajú akékoľvek rozlišovanie medzi rôz-

⁶⁰ Pozri napr. KERNOCHAN, J. M. The Distribution in the United States of America: Review and Reflections. In: *Vanderbilt Law Review*, 1989, roč. XLII, s. 1407. HOVENKAMP, H. Post-Sale Restrictions and Competitive Harm: The First Sale Doctrine in Perspective. In: *NYU Annual Survey of American Law*, 2011, roč. LXVI, s. 486.

⁶¹ Pozri napr. RUB, G. A. Rebalancing Copyright Exhaustion. In: *Emory Law Journal*, 2015, roč. LXIV, s. 741. WALTER, RIEDE. Dielo cit. v pozn. č. 7, s. 1009 – 1010.

nymi spôsobmi distribúcie diel chránených autorským právom, a tak podporujú jej adaptovanie sa na digitálne prostredie.⁶²

3.1. Oponenti inštitútu vyčerpania distribučného práva

Predstavitelia názorov odmietajúcich akékoľvek opodstatnenie doktríny vyčerpania distribučného práva pochádzajú z dvoch rôznych táborov. Na jednej strane ide o zástancov autorskoprávnej ochrany umožňujúcej nositeľom práv kontrolovať akékoľvek použitie a nakladanie s ich dielami konečnými používateľmi.⁶³ Inšpiráciu často čerpajú z francúzskeho autorského práva, ktoré historicky nepoznalo inštitút vyčerpania práv, a tak umožňovalo nositeľom práv kontrolovať, ako koneční používatelia nakladajú s ich dielami aj po prvom predaji jednotlivých rozmnoženín.⁶⁴

Druhá skupina predstaviteľov odmietajúcich vyčerpanie distribučného práva zastáva názory, že právo ako také by malo regulovať trh len minimálne a samotné riešenie jednotlivých problémov by sa malo nechať na trh a interakciu medzi dopytom a ponukou. Vychádza preto z toho, že vyčerpanie distribučného práva je jednou z foriem regulácie, ktorá deformuje trh. Prezентuje tak, že právo by malo len garantovať presne a jasne vymedzené autorské práva a zvyšok by sa mal nechať na samotný trh, kde by sa nositelia autorských práv dohodli s konečnými používateľmi na osobitných podmienkach, za ktorých by používatelia používali rozmnoženiny ich diel.

STAMATOUDI, I., TORREMANS, P. The Information Society Directive. In: STAMATOUDI, I., TORREMANS, P. (eds). *EU Copyright Law: A Commentary*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2014, s. 395, 429.

⁶² Pozri napr. PERZANOWSKI, SCHULTZ. Dielo cit. v pozn. č. 6. HILTY, R. M., "Exhaustion" in the Digital Age. In: CALBOLI, I., LEE, E. (eds). *Research Handbook on Intellectual Property Exhaustion and Parallel Imports*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2016, s. 64. KATZ, A. Copyright, Exhaustion, and the Role of Libraries in the Ecosystem of Knowledge. In: *I/S A Journal of Law and Policy*, 2016, roč. XIII, s. 81, 103 – 121.

⁶³ Pozri napr. KERNOCHAN. Dielo cit. v pozn. č. 60.

⁶⁴ Pozri OHLY. Dielo cit. v pozn. č. 25. DULIAN. Dielo cit. v pozn. č. 25.

Títo predstavitelia považujú vyčerpanie distribučného práva za relikť prvých pokusov o regulovanie zneužívania dominantného postavenia na trhu, ktoré boli založené na apriórnych zákazoch jednotlivých protisúťažných praktík.⁶⁵ Tieto apriórne zákazy sa v mnohých rozvinutých krajinách časom od sedemdesiatych rokov minulého storočia nahrádzali flexibilným posudzovaním konkrétnych okolností jednotlivých prípadov.⁶⁶ Predstavitelia tohto prístupu preto argumentujú, že vyčerpanie distribučného práva by sa malo nahradiť obdobným flexibilným prístupom, pri ktorom by sa v jednotlivých prípadoch posudzovalo, či daná praktika deformuje príslušný trhu alebo na ňom vytvára nejaké bariéry.

Sústredení sa na maximálne rozšírenie autorskoprávnej ochrany však oponenti inštitútu vyčerpania distribučného práva prehliadajú skutočnosť, že pri používaní diel chránených autorským právom dochádza ku konfliktu medzi oprávnenými záujmami nositeľov autorských práv a vlastníkov hmotných nosičov, na ktorých sú rozmnoženiny diel zachytené a bez ktorých nemôžu existovať ako také a nemožno ich konzumovať.

Navyše konečnými používateľmi diel chránených autorským právom sú často jednotlivci, ktorí sú v podstatne znevýhodnenej pozícii oproti hlavným nositeľom práv, t. j. vydavateľstvám, hudobným nakladateľstvám, filmovým štúdiám a výrobcami softvéru. Málokedy sú takíto spotrebitelia schopní dohodnúť si akékoľvek ústupky voči dominantným distribútorom diel chránených autorským právom. Často majú len dve možnosti, a to buď vziať ponuku za podmienok určených distribútorom, alebo ju odmietnuť, a tak sa vylúčiť z prístupu k danému dielu, lebo žiadny iný distribútor nemôže na základe licenčných zmlúv s dotknutými nositeľmi práv poskytovať rozmnoženiny takého diela za odlišných podmienok. V mnohých prípadoch sú podmienky používania diel chránených autorským právom nielen jednotné vo

⁶⁵ Pozri napr. HOVENKAMP. Dielo cit. v pozn. č. 60.

⁶⁶ Pozri napr. KATZ, A. The First Sale Doctrine and the Economics of Post-Sale Restraints. In: *Brigham Young University Law Review*, 2014, s. 55, 70 – 73. HOVENKAMP. Dielo cit. v pozn. č. 60, s. 511 – 539.

vzťahu k jednotlivým dielam, ale aj štandardizované v rámci určitej oblasti zábavného priemyslu.

3.2. Zástancovia tradičného prístupu k vyčerpaniu distribučného práva

V strede spektra hľadísk na opodstatnenie vyčerpania distribučného práva sú predstavitelia zastávajúci názor, že vyčerpanie distribučného práva je odôvodnené vo vzťahu k rozmnoženinám diel distribuovaným na hmotných nosičoch, ale nemá žiadne opodstatnenie pri distribúcii cez digitálne komunikačné siete, kde nie sú rozmnoženiny diel striktné viazané na hmotné nosiče.⁶⁷ Svoju pozíciu odôvodňujú tým, že pri distribúcii diel prostredníctvom digitálnych komunikačných sietí nejde o tú istú rozmnoženinu, alebo dochádza k sledu vyhotovení množstva rozmnoženín daného diela na zariadeniach, cez ktoré sa jeho komunikácia uskutočňuje. Zástancovia tohto prístupu preto prezentujú, že distribučné právo svojou podstatou nie je aplikovateľné na rozmnoženiny diel distribuované cez internet a samotné vyčerpanie distribučného práva nemá žiadny vplyv na právo vyhotovovať rozmnoženiny diel.

Jedným z dôvodov ich striktného prístupu k distribúcii diel prostredníctvom digitálnych komunikačných sietí je aj obava z nekontrolovaného neoprávneného rozmnožovania diel chránených autorským právom miliónmi používateľov digitálnych komunikačných sietí. Hlavným problémom prezentovaným v tejto súvislosti je, že v súčasnosti sa pri distribúcii diel chránených autorským právom cez internet bežne nepoužívajú technológie, ktoré by mohli individualizovať jednotlivé rozmnoženiny diel podobne, ako je to v prípade rozmnoženín diel vyhotovených na hmotných nosičoch. Takže je veľmi ťažké kontrolovať, či pôvodný používateľ rozmnoženiny diela chráneného autorským právom vymazal, alebo inak znefunkčnil rozmnoženinu toho diela na

⁶⁷ Pozri napr. WALTER, RIEDE. Dielo cit. v pozn. č. 7, s. 1009 – 1010. STAMATOUDI, TORREMANS. Dielo cit. v pozn. č. 61, s. 429.

jeho zariadení pri jej prevode na iného používateľa prostredníctvom digitálnych komunikačných sietí.

To však neznamená, že takú technológiu nie je možné vyvinúť a použiť v praxi. Hlavnou prekážkou jej vývoja je však jej opodstatnenosť. Ak nie je možné po právnej stránke nakladať s rozmnoženinami diel distribuovanými cez internet obdobne ako s rozmnoženinami distribuovanými na hmotných nosičoch, neexistuje dopyt a ani záujem na vývoji a širokom uplatnení takýchto technológií.

3.3. Zástancovia umierneného liberálneho prístupu

Obdobný, ale liberálnejší prístup k inštitútu vyčerpania distribučného práva prezentujú predstavitelia, ktorí argumentujú, že posudzovanie, či v konkrétnych prípadoch vyhotovovania rozmnoženín diel išlo o oprávnené vyhotovenie alebo neoprávnený zásah do práva autora na vyhotovovanie rozmnoženiny jeho diela, by malo byť flexibilnejšie. Domáhajú sa teda flexibilnej výnimky z práva na vyhotovovanie rozmnoženiny diela, ktorá by sa posudzovala podľa osobitných okolností každého konkrétneho prípadu.⁶⁸ Takýto prístup by umožňoval posúdiť prevod oprávnenej rozmnoženiny od jedného používateľa na druhého na virtuálnom sekundárnom trhu s digitálnymi rozmnoženinami diel ako oprávnené použitie diela bez neoprávneného zásahu do práva autora na vyhotovovanie rozmnoženín jeho diela.

Takýto flexibilný prístup k výnimkám a obmedzeniam je bližší autorskoprávny režimom v krajinách s anglosaským právnym systémom, predovšetkým v Spojených štátoch amerických,⁶⁹ ale do určitej miery aj v ďalších krajinách, ktorých právny poriadok vychádza z ang-

⁶⁸ Pozri napr. LIU, J. P. *Owning Digital Copies: Copyright Law and the Incidents of Copy Ownership*. In: *William & Mary Law Review*, 2001, roč. XLII, s. 1245 a nasl.

⁶⁹ Pozri napr. PATRY, W. F. *Patry on Fair Use*. Eagan, MN: Thomson Reuters, 2018. CHISUM, D. S., OCHOA, T. T., GHOSH, S., LAFRANCE, M. *Understanding Intellectual Property Law*. 3. vyd. New Providence, NJ: Matthew Bender & Company, Inc., 2015, s. 444 – 463. LEAFFER, M. A. *Understanding Copyright Law*. 6. vyd. New Providence, NJ: Matthew Bender & Company, Inc., 2014, s. 495 – 539.

losaských právnych tradícií, t. j. Veľká Británia, Kanada, Austrália, Nový Zéland a pod.⁷⁰ Hoci flexibilný prístup k výnimkám a obmedzeniam práv autora je historicky cudzí mnohým jurisdikciám s právnymi poriadkami vychádzajúcimi z európskych kontinentálnych právnych tradícií, v poslednom čase viaceré takéto krajiny, napr. Južná Kórea,⁷¹ Taiwan⁷² alebo Čínska ľudová republika,⁷³ zaviedli, alebo uvažujú o zavedení flexibilnej výnimky z práv autora. Návrhy na zavedenie flexibilnej výnimky z autorských práv však možno nájsť aj v rôznych krajinách kontinentálnej Európy,⁷⁴ hoci im nie je tento prístup historicky veľmi blízky.

Zavedenie a praktické používanie flexibilnej výnimky však vo veľkej miere závisí aj od miery, do ktorej sa možno od takéhoto pravidla odlíšiť v zmluvných podmienkach dohodnutých medzi nositeľmi práv a jednotlivými používateľmi ich diel. V poslednom čase možno pozorovať snahu významných nositeľov práv o podstatné obmedzovanie výnimiek a obmedzení ich autorských práv prostredníctvom licenčných zmlúv za použitia rôznych technologických ochranných zariadení.⁷⁵ Táto snaha viedla k nastoleniu otázky, do akej miery by sa výnimky a obmedzenia autorských práv mali považovať za obligatórne ustanovenia, od ktorých nie je možné sa odchýliť. V poslednom čase

⁷⁰ Pozri napr. BENTLY, L., SHERMAN, B., GANGJEE, D., JOHNSON, P. *Intellectual Property Law*. 5. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2018, s. 242 – 244. COOMBE, R., WERSHLER, D., ZEILINGER, M. (eds). *Dynamic Fair Dealing: Creating Canadian Culture Online*. Toronto: University of Toronto Press, 2014. GOLDSTEIN, HUGENHOLTZ. Dielo cit. v pozn. č. 23, s. 380 – 382.

⁷¹ Pozri napr. JONG, S. J. Fair Use in Korea. In: *infojustice.org* [online]. 27.2.2017. <http://infojustice.org/archives/37819> [cit. 31.12.2018].

⁷² Pozri článok 65 Taiwanského autorského zákona.

⁷³ Pozri napr. SONG, S. H. Reevaluating Fair Use in China: A Comparative Copyright Analysis of Chinese Fair Use Legislation, the U.S. Fair Use Doctrine, and the European Fair Dealing Model. In: *IDEA: The Intellectual Property Law Review*, 2011, roč. XI, s. 453, 478 – 484.

⁷⁴ Pozri napr. HUGENHOLTZ, P. B. Fair Use in Europe. In: *Communications of the ACM*, 2013, roč. LVI, s. 26 – 28. HUGENHOLTZ, P. B., SENFTLEBEN, M. R. F. *Fair Use in Europe: In Search of Flexibilities*. Amsterdam: IVIR, 2011.

⁷⁵ Pozri napr. § 60 a § 61 AZ. Pozri tiež ADAMOVÁ, HAZUCHA. Dielo cit. v pozn. č. 7, s. 429 – 449.

možno sledovať trend smerujúci ku chápaniu výnimiek a obmedzení autorských práv ako obligatórnych ustanovení, ktoré nemožno vylúčiť zmluvnými dohodami.⁷⁶ Ale aj v tejto oblasti možno nájsť celé spektrum názorov na túto problematiku od absolútnej zmluvnej slobody až po striktné obligatórny charakter výnimiek a obmedzení autorských práv.⁷⁷

3.4. Zástancovia vyčerpania distribučného práva v digitálnom prostredí

Poslednú skupinu názorov na úlohu vyčerpania distribučného práva v digitálnom prostredí reprezentujú predstavitelia, ktorí podporujú adaptáciu distribučného práva vrátane jeho vyčerpania na digitálne prostredie.⁷⁸ Príkladom je návrh na zavedenie centrálného registra licenčných zmlúv, ktorý by umožňoval konečným používateľom obchodovanie s nimi na sekundárnom trhu, t. j. trhu s licenciami na použité digitálne rozmnoženiny diel.⁷⁹ Takýto register by umožňoval vytvorenie sekundárneho trhu s licenciami.

Hlavným problémom tohto návrhu je vytvorenie a činnosť centrálného registra. Je veľmi ťažké vytvoriť centrálny register bez určitého zásahu štátnej moci. Hoci je možné vytvoriť registre licencií na súkromnej báze, môže to však viesť k existencii viacerých registrov, ktoré by neboli vzájomne kompatibilné, čo by podstatne komplikovalo ich činnosť a účinnosť. Tu je nutné iba poznamenať, že zavedenie takéhoto registra alebo registrov nie je veľmi reálne v blízkom čase z rôznych ekonomických, politických a právnych dôvodov.

⁷⁶ Pozri napr. článok 5 ods. 2 smernice 2009/24/ES a článok XI.193 belgického zákonníka hospodárskeho práva.

⁷⁷ Pozri napr. CHAPDELAINÉ, P. *Copyright User Rights: Contracts and the Erosion of Property*. Oxford: Oxford University Press, 2017.

⁷⁸ Pozri napr. PERZANOWSKI, SCHULTZ. Dielo cit. v pozn. č. 6. HILTY. Dielo cit. v pozn. č. 62. KATZ. Dielo cit. v pozn. č. 62.

⁷⁹ Pozri HILTY. Dielo cit. v pozn. č. 62.

Ďalší zástancovia veľmi liberálneho prístupu k posudzovaniu distribúcie diel chránených autorským právom prostredníctvom digitálnych komunikačných sietí vidia riešenie problémov súvisiacich s digitálnou distribúciou v úplnej adaptácii distribučného práva vrátane jeho vyčerpania, na digitálne prostredie.⁸⁰ Príkladom môže byť už súčasný prístup k distribučnému právu a jeho vyčerpaniu, ktorý prijal Súdny dvor Európskej únie vo vzťahu k počítačovým programom.⁸¹ A ako bolo už vyššie uvedené, neexistuje žiadny dôvod, prečo by sa počítačové programy mali posudzovať odlišne od ostatných druhov diel chránených autorským právom.

4. Prístup verejnosti k obmedzovaniu vyčerpania distribučného práva

Z predchádzajúcej analýzy je zrejmé, že v akademickej obci sú rôzne a často až protichodné názory na potrebu regulácie sekundárneho trhu s licenciami alebo rozmnoženinami diel chránených autorským právom vo virtuálnom prostredí. Predstavitelia jednotlivých názorov väčšinou vychádzajú z hypotetických postojov či už autorov, distribútorov alebo konečných spotrebiteľov. Bolo by preto vhodné nielen teoreticky analyzovať jednotlivé problémy, ale aj skúmať, či je akákoľvek regulácia alebo deregulácia sekundárneho trhu s rozmnoženinami diel alebo licenciami k nim v prostredí digitálnych komunikačných sietí vlastne nevyhnutná.

S týmto cieľom a pre potreby tohto príspevku sa uskutočnili anketety vo viacerých jurisdikciách cez internet,⁸² kde respondenti dostali

⁸⁰ Pozri napr. PERZANOWSKI, SCHULTZ. Dielo cit. v pozn. č. 6. KATZ. Dielo cit. v pozn. č. 62.

⁸¹ Pozri rozsudok Súdneho dvora EÚ (veľká komora) z 3.7.2012 vo veci C-128/11 UsedSoft GmbH proti Oracle International Corp.

⁸² V dňoch 29. novembra až 7. decembra 2017 bolo prostredníctvom japonskej obchodnej spoločnosti MyVoice Communications, Inc. zozbieraných 660 odpovedí od respondentov zo Spojených štátov amerických a 638 odpovedí z Nemecka, v dňoch 7. až 15. decembra 2016 587 odpovedí z Číny a 27. až 30. októbra 2015 1 126 odpovedí z Japonska.

otázku o ich postoji k akýmkoľvek obmedzeniam s voľným nakladaním s predmetmi chránenými autorským právom na sekundárnom trhu. Tieto internetové prieskumy boli uskutočnené v štyroch jurisdikciách s rôznym ekonomickým, sociálnym a kultúrnym prostredím, a predovšetkým s rôznym stupňom rozvoja distribuovania predmetov chránených autorským právom cez digitálne komunikačné siete. Išlo o Nemecko, Spojené štáty americké, Japonsko a Čínu, t. j. štyri krajiny s najväčšími ekonomikami sveta, ktoré predstavujú dôležité trhy na distribúciu diel chránených autorským právom v oblasti zábavného priemyslu. Pričom Spojené štáty americké, Japonsko a Nemecko sú rozvinutými krajinami, kým čínska ekonomika je v prechodovom štádiu s vysokým rastom.

Z kultúrneho hľadiska sú Spojené štáty charakterizované individualizmom a libertariánstvom, t. j. kladením dôrazu na jedinca a jeho slobodu konania. Naopak, v Japonsku a Číne kolektivismus a komunitarianizmus podstatne ovplyvňuje konanie jednotlivcov. V týchto krajinách sa kladie dôraz na to, že jednotlivec je súčasť určitej komunity alebo inej spoločenskej skupiny a z toho mu vyplývajú určité povinnosti. Nemecko možno v tomto ohľade charakterizovať ako krajinu niekde uprostred. Na jednej strane úloha jednotlivca ako člena určitej spoločenskej skupiny tam nie je až taká dominantná, ale dodržiavanie zákonov a iných spoločenských noriem sa považuje za veľmi dôležité rovnako ako v Japonsku, a to na rozdiel od Spojených štátov amerických a Číny, kde pri dodržiavaní zákonov a iných spoločenských noriem zohrávajú veľkú úlohu vonkajšie faktory vo forme zákonných a iných spoločenských sankcií a pravdepodobnosti postihnutia za ich porušenie.

Obdobne možno pozorovať podstatný rozdiel v stupni rozvoja distribuovania predmetov chránených autorským právom prostredníctvom digitálnych komunikačných sietí medzi skúmanými krajinami. Najrozvinutejší on-line trh majú Spojené štáty americké, ktoré nasleduje Nemecko. Podstatne menej rozvinuté on-line trhy sú v Japonsku a Číne. Zároveň tu treba poukázať na problém s masívnym porušovaním autorských práv v Číne na rozdiel od zvyšných posudzovaných krajín.

Vyššie uvedený internetový prieskum sa uskutočnil na skupine respondentov vo veku od 15 do 49 rokov, ktorých zloženie zodpovedalo z hľadiska veku a pohlavia zloženiu populácií skúmaných krajín. Dôvodom daného vekového obmedzenia bolo, že mladšie generácie sú hlavnými spotrebiteľmi produktov zábavného priemyslu a sú tiež aktívnejšími používateľmi nových technológií pri používaní diel chránených autorským právom.

Výsledky prieskumu preukázali, že nie všetci internetoví používatelia považujú možnosť predaja použitých nadobudnutých rozmnoženín diel chránených autorským právom za dôležitú.⁸³ Jednotliví respondenti sa v tomto ohľade vo svojich odpovediach od seba podstatne odlišovali. Niektorí považovali možnosť následného predaja za dôležitú, ale bolo aj dosť takých, ktorí nemali s jej obmedzovaním zo strany nositeľov práv žiadny problém.

Nieкто by mohol namietat, že postoj respondentov závisí najmä od toho, do akej miery pravidelne nakupujú oprávnené rozmnoženiny diel chránených autorským právom. No výsledky prieskumu nasvedčujú, že postoj respondentov viac závisí od ich názoru na to, ako by autorské právo malo spravodlivo a primerane upravovať vzťah medzi nositeľmi autorských práv a konečnými spotrebiteľmi ich diel, t. j. do akej miery by jednotlivci mali byť oprávnení voľne používať diela chrá-

⁸³ Vo vzťahu k elektronickým knihám zmluvné obmedzenie možnosti následného predaja považovalo 684 (22,72 %) respondentov za bezproblémové, 638 (21,19 %) za možno bezproblémové, 651 (21,62 %) ani za problémové ani za bezproblémové, 387 (12,85 %) za možno problémové, 344 (11,42 %) za problémové a 307 (10,2 %) nevedelo odpovedať z celkového počtu 3.011 zozbieraných odpovedí zo všetkých štyroch skúmaných krajín. Pri stiahnutých filmoch to bolo 723 (24,01 %) respondentov za bezproblémové, 620 (20,59 %) za možno bezproblémové, 631 (20,96 %) ani za problémové, ani za bezproblémové, 389 (12,92 %) za možno problémové, 346 (11,49 %) za problémové a 302 (10,03 %) nevedelo odpovedať. Pri stiahnutých hudobných nahrávkach 680 (22,58 %) respondentov za bezproblémové, 619 (20,56 %) za možno bezproblémové, 633 (21,02 %) ani za problémové, ani za bezproblémové, 435 (14,45 %) za možno problémové, 350 (11,62 %) za problémové a 294 (9,76 %) nevedelo odpovedať. Pri stiahnutých počítačových hrách 716 (23,78 %) respondentov za bezproblémové, 628 (20,86 %) za možno bezproblémové, 634 (21,06 %) ani za problémové, ani za bezproblémové, 375 (11,45 %) za možno problémové, 347 (11,52 %) za problémové a 311 (10,33 %) nevedelo odpovedať.

nené autorským právom bez potreby získania súhlasu od dotknutých nositeľov práv alebo potreby uhradiť im nejakú odmenu za také použitie.⁸⁴ Tí, ktorí boli zástancami širokého oprávnenia verejnosti na voľné súkromné a nekomerčné používanie diel, mali tiež problémy s obmedzovaním možnosti prevodu rozmnoženín diel ich nositeľmi práv prostredníctvom zmluvných nástrojov.⁸⁵ Naopak tí, ktorí súhlasili so širokým rozsahom autorských práv, a nebolo ich málo, nemali tiež problém s obmedzovaním ich slobody nakladať s použitými rozmnoženinami diel.⁸⁶

Okrem toho analýza zozbieraných odpovedí respondentov tiež poukázala na viaceré rozdiely medzi skúmanými krajinami vo vzťahu, ako respondenti posudzujú obmedzovanie možnosti nakladania s rozmnoženinami diel chránených autorským právom na sekundárnom trhu, či už ide o reálny alebo virtuálny trh. Napríklad respondenti v krajinách s rozvinutejšou on-line distribúciou boli citlivejší na obmedzovanie voľného nakladania s rozmnoženinami diel stiahnutými z internetu.⁸⁷ Naopak v krajinách s menej rozvinutejšou on-line dis-

⁸⁴ Pri hodnotách -2 odpovede „problémové“, -1 „možno problémové“, 0 „ani problémové ani bezproblémové“, 1 „možno bezproblémové“ a 2 „bezproblémové“ respondenti, ktorí považovali za spravodlivé, ak by používatelia mohli používať diela chránené autorským právom voľne v okruhu blízkych osôb na osobné neobchodné účely, v priemere posudzovali obmedzovanie možnosti následného predaja stiahnutých filmov v hodnote $0,36 \pm 0,08$ (255 respondentov) a stiahnutých hudobných nahrávok $0,34 \pm 0,09$ (277 respondentov).

⁸⁵ Respondenti, ktorí považovali za spravodlivé, ak by používatelia mohli používať diela chránené autorským právom voľnejšie na internete na osobné neobchodné účely, v priemere posudzovali obmedzovanie možnosti následného predaja stiahnutých filmov v hodnote $0,16 \pm 0,09$ (234 respondentov) a stiahnutých hudobných nahrávok $-0,05 \pm 0,08$ (275 respondentov).

⁸⁶ Respondenti, ktorí považovali za spravodlivé, ak by používatelia nemohli používať diela chránené autorským právom voľne ani v okruhu blízkych osôb na osobné neobchodné účely, v priemere posudzovali obmedzovanie možnosti následného predaja stiahnutých filmov v hodnote $0,61 \pm 0,06$ (421 respondentov) a stiahnutých hudobných nahrávok $0,51 \pm 0,07$ (329 respondentov).

⁸⁷ Respondenti zo Spojených štátov amerických v priemere posudzovali obmedzovanie možnosti následného predaja elektronických kníh v hodnote $0,13 \pm 0,06$, stiahnutých filmov $0,18 \pm 0,06$, stiahnutých hudobných nahrávok $0,13 \pm 0,06$ a stiahnutých počítačových hier $0,13 \pm 0,06$. Odpovede respondentov z Nemecka dosahovali

tribúciou respondenti mali väčšiu tendenciu akceptovať takéto obmedzenia.⁸⁸

Na druhej strane nedôvera v takýto spôsob distribúcie, a predovšetkým nemožnosť následného nakladania s predmetmi chránenými autorským právom na sekundárnom trhu, môže byť dôvodom, prečo najmä v Japonsku distribuovanie rozmnoženín diel na hmotných nosičoch predstavuje stále dominantný spôsob ich distribuovania, hoci japonskí spotrebitelia v priemere mňajú nominálne za tovary zábavného priemyslu, ako sú knihy, hudobné kompaktné disky a filmy, podstatne viac ako spotrebitelia v ktorejkoľvek inej krajine na svete.

Tu treba tiež poukázať na to, že odpovede respondentov z Číny boli trochu zarážajúce vzhľadom na skutočnosť masívneho porušovania autorských práv v tejto krajine. Ich odpovede môžu do určitej miery vyznievať trochu cynicky, pretože hoci súhlasia s rôznymi obmedzeniami používania diel zo strany nositeľov práv v zmluvnej podobe, bežne sa stretávajú v každodennom živote s porušovaním autorských práv, či už vedomým alebo nevedomým.⁸⁹ Takže vlastne na jednej strane uznávajú veľmi reštriktívnu reguláciu používania predmetov chránených autorským právom, ale na druhej strane nemajú žiadny problém s ich reálnym porušovaním.

Tu si však treba uvedomiť, že hlavný problém s masívnym porušovaním autorských práv v mnohých rozvojových krajinách a krajinách

nasledujúce priemerné hodnoty: pri elektronických knihách $-0,03 \pm 0,06$, stiahnutých filmoch $0,003 \pm 0,06$, stiahnutých hudobných nahrávkach $-0,08 \pm 0,06$ a stiahnutých počítačových hrách $0,02 \pm 0,06$.

⁸⁸ Respondenti z Japonska v priemere posudzovali obmedzovanie možnosti následného predaja elektronických kníh v hodnote $0,59 \pm 0,04$, stiahnutých filmov $0,6 \pm 0,04$, stiahnutých hudobných nahrávkach $0,55 \pm 0,04$ a stiahnutých počítačových hier $0,6 \pm 0,04$. Odpovede respondentov z Číny dosahovali nasledujúce priemerné hodnoty: pri elektronických knihách $0,62 \pm 0,05$, stiahnutých filmoch $0,59 \pm 0,05$, stiahnutých hudobných nahrávkach $0,56 \pm 0,05$ a stiahnutých počítačových hrách $0,62 \pm 0,05$.

⁸⁹ Respondenti z Číny v priemere posudzovali obmedzovanie možnosti následného predaja elektronických kníh v hodnote $0,62 \pm 0,05$, stiahnutých filmov $0,59 \pm 0,05$, stiahnutých hudobných nahrávkach $0,56 \pm 0,05$ a stiahnutých počítačových hier $0,62 \pm 0,05$.

s prechodovou ekonomikou je v tom, že oproti rozvinutejším krajinám cenové relácie legálne distribuovaných rozmnoženín diel chránených autorským právom sú podstatne vyššie, ako ich ochota za ne platiť, ktorá často súvisí s ich limitovanými disponibilnými príjmami, ktoré sú určené na rôzne aktivity voľného času, medzi ktoré patrí aj konzumácia tovarov zábavného priemyslu. Preto na rozdiel od tradične predkladanej potreby sprísnenia autorskoprávnej ochrany v rozvojových krajinách a krajinách s prechodovou ekonomikou je podstatne účinnejším riešením zvýšenie životnej úrovne a disponibilných príjmov obyvateľstva, ktoré prináša ich hospodársky rozvoj. Ani tie najdrakonickejšie zákony nezvýšia dopyt po legálnych rozmnoženinách diel chránených autorským právom, ak ceny požadované nositeľmi práv nebudú brať do úvahy finančné možnosti ich potenciálnych spotrebiteľov. Toto možno pozorovať aj na respondentoch z Číny, kde odpovede respondentov s vyššími príjmami viac-menej zodpovedali odpovediam zozbieraným z rozvinutých krajín, a tak sa podstatne líšili od respondentov s nižšími príjmami.

Na druhej strane vo vzťahu k respondentom zo Spojených štátov amerických možno poukázať na skutočnosť, že mali väčšiu tendenciu k akceptovaniu rôznych obmedzení ustanovených prostredníctvom zmluvných nástrojov.⁹⁰ Táto tendencia môže súvisieť s tým, že sú viac zvyknutí na rôzne zmluvné obmedzenia. Na rozdiel od krajín ovplyvnených právnymi tradíciami kontinentálnej Európy zmluvné podmienky používané v Spojených štátoch amerických bývajú často veľmi podrobné s cieľom vyhnúť sa akejkoľvek misinterpretácie. Keďže sú respondenti zo Spojených štátov zvyknutí z bežného života na rôzne zmluvné obmedzenia výrobcov, distribútorov a poskytovateľov služieb, mali oproti respondentom z iných krajín väčšiu tendenciu k akceptovaniu zmluvných obmedzení zo strany nositeľov autorských práv na úkor používateľov diel chránených autorským právom.

⁹⁰ Respondenti zo Spojených štátov amerických v priemere posudzovali obmedzovanie možnosti následného predaja elektronických kníh v hodnote $0,13 \pm 0,06$, stiahnutých filmov $0,18 \pm 0,06$, stiahnutých hudobných nahrávok $0,13 \pm 0,06$ a stiahnutých počítačových hier $0,13 \pm 0,06$.

Ďalším významným rozdielom medzi skúmanými krajinami bol pokles záujmu respondentov zo Spojených štátov vo vzťahu k tradičným médiám distribúcie diel chránených autorským právom.⁹¹ Oproti nemeckým respondentom pociťovali väčší význam vo vzťahu k voľnému nakladaniu na sekundárnom trhu s rozmnoženinami diel oprávne stiahnutými z internetu. To je možné pripísať tomu, že Spojené štáty americké patria medzi najrozvinutejšie on-line trhy v rôznych oblastiach tvorivej činnosti. Keďže distribúcia rozmnoženín diel chránených autorským právom prostredníctvom hmotných nosičov už nie je dominantná v Spojených štátoch amerických vo viacerých oblastiach zábavného priemyslu, používatelia diel chránených autorským právom boli viac citliví na obmedzovanie používania rozmnoženín diel distribuovaných cez digitálne komunikačné siete než prostredníctvom hmotných nosičov.

Vo vzťahu k nemeckým respondentom je zase možno poukázať na skutočnosť, že ich odpovede boli poznačené dosť kategorickým prístupom k jednotlivým otázkam. Na rozdiel od respondentov z ostatných skúmaných krajín preferovali vyjadrovať svoje postoje jasne a kategoricky.⁹²

⁹¹ Respondenti zo Spojených štátov amerických v priemere posudzovali obmedzovanie možnosti následného predaja kníh v hodnote $0,01 \pm 0,06$ a hudobných CD nosičov $0,05 \pm 0,06$ oproti hodnotám $0,13 \pm 0,06$ pri elektronických knihách a $0,13 \pm 0,06$ pri stiahnutých hudobných nahrávkach.

⁹² Vo vzťahu k elektronickým knihám zmluvné obmedzenie možnosti následného predaja považovalo 151 (22,88 %) respondentov za bezproblémové, 85 (12,88 %) za možno bezproblémové, 149 (22,58 %) ani za problémové, ani za bezproblémové, 124 (18,79 %) za možno problémové, 94 (14,24 %) za problémové a 57 (8,64 %) nevedelo odpovedať z celkového počtu 660 zozbieraných odpovedí od nemeckých respondentov. Pri stiahnutých filmoch to bolo 161 (24,39 %) respondentov za bezproblémové, 99 (15 %) za možno bezproblémové, 130 (19,7 %) ani za problémové, ani za bezproblémové, 117 (17,73 %) za možno problémové, 100 (15,15 %) za problémové a 53 (8,03 %) nevedelo odpovedať. Pri stiahnutých hudobných nahrávkach 148 (22,42 %) respondentov za bezproblémové, 103 (15,61 %) za možno bezproblémové, 134 (20,3 %) ani za problémové, ani za bezproblémové, 132 (20 %) za možno problémové, 93 (14,09 %) za problémové a 50 (7,58 %) nevedelo odpovedať. Pri stiahnutých počítačových hrách 154 (23,33 %) respondentov za bezproblémové, 92 (13,94 %) za možno bezproblémové, 140 (21,21 %) ani za prob-

5. Záver

Problém správnej a primeranej regulácie distribúcie autorských diel distribuovaných prostredníctvom digitálnych komunikačných sietí je jednou z aktuálnych otázok, ktorým čelí autorské právo v súčasnosti. Ako bolo vyššie prezentované, viaceré právne poriadky, ako aj jednotliví predstavitelia akademickej obce prístupujú k tomuto problému odlišným spôsobom. Naopak, prieskum prístupu internetových používateľov k obmedzovaniu obchodovania s predmetmi chránenými autorským právom na sekundárnych trhoch poukázal, že tento problém používatelia nevnímajú tak negatívne. To môže byť vysvetlené tým, že hlavným dôvodom získavania oprávnených rozmnoženín diel chránených autorským právom ich spotrebiteľmi je zriedkakedy ich následný predaj. Používatelia teda majú primárne záujem na získaní prístupu k dielam chráneným autorským právom za podmienok, ktoré zodpovedajú ich požiadavkám na cenu, kvalitu a jednoduchosť používania.

Na druhej strane však treba podotknúť, že existencia sekundárneho trhu je dôležitá pre rôznych inovátorov, ktorí prichádzajú s novými spôsobmi recyklovania použitých rozmnoženín diel a licencií na ich používanie. Znemožnenie alebo obmedzovanie sekundárneho trhu s predmetmi chránenými autorským právom tak môže podstatne spomaliť vývoj nových technológií a služieb, ktoré nie sú výhodné len pre ich poskytovateľov a konečných používateľov, ale aj pre autorov a iných nositeľov práv. Z histórie vieme, že technológie, ktoré boli považované za veľkú hrozbu pre nositeľov práv, často priniesli nové spôsoby používania chránených diel, ako aj významné zdroje príjmov pre autorov a iných nositeľov práv.

Preto najmä v oblastiach zábavného priemyslu, ktoré sú vysoko koncentrované⁹³ a s obmedzenou mierou hospodárskej súťaže, by sme

lémové, ani za bezproblémové, 107 (16,21 %) za možno problémové, 110 (16,67 %) za problémové a 57 (8,64 %) nevedelo odpovedať.

⁹³ Pozri napr. FITZGERALD, S. W. *Corporations and Cultural Industries: Time Warner, Bertelsmann, and News Corporation*. Lanham, MD: Lexington Books, 2012. NOAM, E. M. *Media Ownership and Concentration in America*. Oxford: Oxford University Press, 2009. BETTIG, R. V. *Concentration in the Copyright Industries*.

mali byť opatrnejší vo vzťahu k deregulácii výkonu autorských práv a zjednodušenia možnosti určovania podmienok používania diel chránených autorským právom prostredníctvom zmluvných nástrojov. Dôvodom je, že na rozdiel od zákonnej úpravy autorského práva, ktorá sa snaží vziať do úvahy oprávnené záujmy všetkých dotknutých subjektov, zmluvné nástroje, ktoré sú koncipované jednostranne bez možnosti akýchkoľvek zmien zo strany druhej zmluvnej strany, sa väčšinou sústreďujú len na záujmy strany, ktorá si ich pripravila, bez zohľadnenia akýchkoľvek celospoločenských záujmov.

In: YU, P. K. (ed). *Intellectual Property and Information Wealth: Issues and Practices in the Digital Age*. Vol. I (Copyright and Related Rights). Westport, CT: Praeger, 2007, s. 361 a nasl.